

Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta

Ratkaisumenettelystä vastaava viranomainen: Lupa- ja valvontavirasto

Ratkaisumenettely: Ympäristövahinkomaksujen määrääminen

Päätöspäivä: 14.4.2026

Ratkaisumenettelyn käyttöönottopäivä: 14.4.2026

Voimassaolo: 14.4.2026–toistaiseksi

1 Päätös

Lupa- ja valvontavirasto ottaa tällä päätöksellä käyttöön ympäristövahinkorahastosta annetun lain (1262/2022) mukaisten vuosittaisten ja kertaluonteisten ympäristövahinkomaksujen määräämistä koskevan automaattisen ratkaisumenettelyn.

2 Perustelut

2.1 Johdanto

Automaattisella päätöksenteolla tarkoitetaan menettelyä, jossa Lupa- ja valvontavirasto tekee asian käsittelyn päättävän ratkaisun automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkistaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö.

Automaattinen päätöksenteko hallintoasian ratkaisemisessa perustuu hallintolakiin (434/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (906/2019, tiedonhallintalaki) sekä Lupa- ja valvontavirastolle toimivallan luovaan aineelliseen lainsäädäntöön ja muuhun päätöksentekoa velvoittavaan erityissääntelyyn, kuten kielilakiin (423/2003) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014). Tiedonhallintalain ja hallintolain säännökset varmistavat hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisen, virkavastuun kohdistumisen, päätöksenteon läpinäkyvyyden sekä riittävät kontrollitoimenpiteet.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa harjoittavan toiminnan harjoittajan velvollisuudesta suorittaa vuosittainen tai kertaluonteinen ympäristövahinkomaksu sekä maksun suuruudesta säädetään ympäristövahinkorahastosta annetun lain (1262/2022, YVRL) 6 ja 7 §:issä ja lain liitteissä 1 ja 2. YVRL 10 §:n mukaan vuosittaisen ja kertaluonteisen ympäristövahinkomaksun määrää Lupa- ja valvontavirasto (*maksunkantoviranomainen*). Maksuvelvollisuuden sääntely ei jätä Lupa- ja valvontavirastolle harkintavaltaa maksuvelvollisuuden ja maksun määrän suhteen. Kyse on verosta, jonka peruste ja suuruus määritellään ympäristövahinkorahastosta annetussa laissa. Näin ollen ympäristövahinkomaksun määräämistä koskevien päätösten on arvioitu soveltuvan hyvin automaattisesti ratkaistaviksi.

2.2 Laki ympäristövahinkorahastosta

Automaattisella päätöksenteolla ratkaistaan ympäristövahinkomaksujen määrääminen.

Ympäristövahinkorahastosta annetun lain (1262/2022) nojalla toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa lain liitteissä 1 ja 2 kuvattua ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa, on suoritettava joko vuosittainen tai kertaluontoinen ympäristövahinkomaksu. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla tarkoitetaan laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Käytännössä YVRL:n liitteissä 1 ja 2 tarkoitetun toiminnan harjoittaminen on ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraista taikka rekisteröintivelvollista toimintaa. Maksun perusteet ovat siten kytöksissä jo olemassa oleviin, lakiin perustuviin luokitteluihin ja tietojärjestelmiin.

Vuosittaisen ja kertaluonteisen ympäristövahinkomaksun määrää Lupa- ja valvontavirasto (*maksunkantoviranomainen*). Lupa- ja valvontavirasto hoitaa myös Ahvenanmaalla ne tehtävät, jotka ympäristövahinkorahastosta annetun lain soveltamisesta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2024:55) 3 §:n mukaan kuuluvat Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet-nimiselle viranomaiselle (Tasavallan presidentin asetus ympäristövahinkomaksujen kantamisen hoitamisesta Ahvenanmaalla 851/2024).

Toiminnanharjoittajan tulee suorittaa ympäristövahinkomaksua sen kalenterivuoden alusta, jona se aloittaa toimintansa. Maksuvelvollisuus voi kytkeytyä myös siihen, että olemassa olevaa toimintaa muutetaan niin, että toimintaa koskevaa lupaa tai päätöstä on muutettava. Ympäristövahinkomaksuvelvollinen on se, joka on vuoden alussa ollut merkittynä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään maksuvelvollisuuden alaisesta toiminnasta vastaavaksi toiminnanharjoittajaksi. Toiminnanharjoittajan velvollisuutena on ilmoittaa uuden ja muuttuneen toiminnan aloittamisesta maksunkantoviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajan velvollisuus maksaa vuosittaista ympäristövahinkomaksua päättyy sen vuoden lopussa, jona toiminta on päättynyt ja toiminnanharjoittaja on ilmoittanut tästä maksunkantoviranomaiselle. Jos toiminnassa on kuitenkin kysymys kaivostoiminnasta tai kaatopaikasta, velvollisuus maksaa vuosittaista ympäristövahinkomaksua päättyy sen vuoden lopussa, jona kaivannaisjätteen jätealueiden tai kaatopaikan sulkeminen ja muut jätteen käsittelytoiminnalle määrätyt sulkemista koskevat toimet on toteutettu siten kuin ympäristönsuojelulaissa ja jätelaisissa (646/2011) säädetään, ja toiminnanharjoittaja on ilmoittanut tästä maksunkantoviranomaiselle.

Lupa- ja valvontavirasto määrää ympäristövahinkomaksun erääntymisen ajankohdan. Aikaisintaan maksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi toiminnan aloittamista tai muuttamista seuraavan vuoden huhtikuun viimeisenä päivänä ja viimeistään vuoden loppuun mennessä.

Velvollisuus suorittaa vuosittaista ympäristövahinkomaksua ei koske valtion virastojen, laitosten tai liikelaitosten harjoittamaa toimintaa eikä kuntien, kuntayhtymien tai kunnallisten liikelaitosten harjoittamaa toimintaa. Maksuvelvollisuus ei koske myöskään

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tai Suomen ortodoksisen kirkkokunnan taikka niiden seurakuntien harjoittamaa toimintaa.

2.3 Hallintolaissa säädetyt edellytykset

2.3.1 Asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Automaattisen ratkaisumenettelyn edellytyksistä säädetään hallintolain luvussa 8 b. Luvussa on säännökset automaattisen ratkaisemisen edellytyksistä, oikeussuojaedellytyksestä sekä viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa asianosaiselle asian ratkaisemisesta automaattisesti. Sääntely antaa viranomaiselle toimivallan tehdä ratkaisuja automaattisesti lukuun sisältyvillä edellytyksillä.

Hallintolain 53 e §:n mukaan kyse on automaattisesta ratkaisusta, jos asian käsittelyn päättävä ratkaisu tehdään automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö. Viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly tapauskohtaista harkintaa vaativia seikkoja. Asia voidaan ratkaista automaattisesti myös silloin, jos virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut asiaan sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat. Automaattisen ratkaisemisen on perustuttava käsittelysääntöihin, jotka viranomainen on laatinut sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella.

Automaattisen ratkaisumenettelyn säätämistä koskeviin esitöihin (HE 145/2022 vp, s. 98) sisältyvien hallintolain 53 e §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan automaattisesti ratkaistavia asioita ovat ensinnäkin asiat, joiden ratkaisu voidaan johtaa riittävän yksiselitteisesti suoraan lainsäädännöstä ja tapauksen tosiseikoista. Toiseksi automaattisesti voidaan ratkaista asiat, joissa päätösten perustana oleva lainsäädäntö sisältää runsaastikin tulkinnanvaraisuutta, mutta viranomaisella on kyseisessä asiaryhmässä vakiintunut ratkaisukäytäntö, jonka mukaan tiettyjen piirteiden mukaiset asiat (tyyppitapaukset) ratkaistaan aina samalla tavalla.

Käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa ympäristövahinkomaksun määräämisessä Lupa- ja valvontavirasto antaa asian käsittelyn päättävän ratkaisun. Päätös tehdään automaattisella tietojenkäsittelyllä. Asian ratkaisemiseen voi sisältyä tapauskohtaista harkintaa edellyttävä välivaihe, jossa luonnollinen henkilö esimerkiksi määrittelee, onko toiminnanharjoittajan eri toiminnoilla tekninen tai toiminnallinen yhteys. Tällöinkään asian käsittelyn päättävää ratkaisua eli varsinaista ympäristövahinkomaksun määräämistä ei tee eikä ratkaisua tarkasta luonnollinen henkilö, vaan luonnollinen henkilö palauttaa asian välivaiheen jälkeen automaattisen toimintaprosessin ratkaistavaksi.

Lupa- ja valvontavirastossa kaikki menettely perustuu lainsäädäntöön ja myös automaattinen päätöksenteko on normi- ja sääntöpohjaista. Lainsäädännöllä tarkoitetaan sääntelyä laajasti eli EU-oikeudesta alemman asteisiin normeihin ja oikeuskäytäntöön. Lupa- ja valvontavirasto on etukäteen harkinnut, että ympäristövahinkomaksun määrä ja peruste voidaan johtaa yksiselitteisesti suoraan lainsäädännöstä ja harjoitettavaa toimintaa koskevista tosiseikoista. Lupa- ja valvontavirasto ei ole tunnistanut sellaisia tilanteita, joissa asian käsittelyn päättävään ratkaisuun sisältyisi sellaista tapauskohtaista harkintaa, että ympäristövahinkomaksun

määräminen siirtyisi pois automaattisesta toimintaprosessista luonnollisen henkilön ratkaistavaksi. Tapauskohtainen harkinta sisältyy ainoastaan käsittelysäännöissä kuvattuihin välivaiheisiin.

Asioiden käsitteleminen ja ratkaiseminen käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa toimintaprosessissa tapahtuu Lupa- ja valvontaviraston ennalta laatimien käsittelysääntöjen mukaisesti. Käsittelysäännöt ovat luonnollisen henkilön laatimia ja ne perustuvat asiaan sovellettavaan ympäristövahinkorahastosta annettuun lakiin sekä hallintolakiin, tiedonhallintalakiin ja muuhun asian käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön. Käsittelysäännöt on laadittu siten, että ne kussakin tapauksessa johtavat lainmukaiseen ratkaisuun asiassa.

Lupa- ja valvontavirasto ei käytä ratkaisuiden tekemisessä sellaista logiikkaa, joka perustuisi sääntöjen sijasta esimerkiksi todennäköisyysajatteluun (ns. oppivat tekoälytekniikat). Automaatiassa tehtävä päätös perustuu siten aina laissa määriteltyihin tai laista johdettuihin Lupa- ja valvontaviraston vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaisiin sääntöihin, jotka ovat ohjelmoitavissa Lupa- ja valvontaviraston tietojärjestelmiin käsittelysääntöinä.

2.3.2 Automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys

Automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan on se, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa. Oikeussuojaedellytystä ei saman säännöksen 2 momentin mukaan kuitenkaan sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

Maksuvelvollinen toiminnanharjoittaja saa vaatia Lupa- ja valvontaviraston maksua koskevaan päätökseen oikaisua ympäristövahinkorahastosta annetun lain 31 §:n nojalla hallintolain 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen on oikeus hakea muutosta toimivaltaiselta hallintotuomioistuimelta.

2.3.3 Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Jos hallintopäätöksessä on käytetty automaattista päätöksentekoa, päätöksestä on hallintolain 53 g §:n mukaan käytävä ilmi se, että asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä tiedonhallintalain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla. Jos asiassa ei muun lain perusteella anneta hallintopäätöstä, tiedot on annettava asianosaiselle muulla tavoin viimeistään silloin, kun asia käsittely päättyy.

Tämän käyttöönottopäätöksen perusteella tehtävään automaattiseen ratkaisuun merkitään tieto siitä, että asia on ratkaistu hallintolain 53 e §:ssä tarkoitetulla tavalla automaattisesti. Päätöksessä on kerrottu osoite, josta tämä käyttöönottopäätös on saatavilla. Päätös on saatavilla yleisessä tietoverkossa Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla sekä pyynnöstä sähköpostin tai postin välityksellä Lupa- ja valvontaviraston kirjaamosta. Automaattisesti ratkaistuilla päätöksillä ilmoitetaan yhteystiedot, josta asianosainen voi pyytää lisätietoja päätöksestä.

2.4 Tiedonhallintalaissa säädetty edellytykset

Tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on dokumentoitava tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako. Säännöksen 2 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Erityisesti käsittelysäännöistä on käytävä ilmi: 1) miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan; 2) miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti, mukaan lukien kuuleminen; 3) miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Tiedonhallintalain 28 b §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa, että menettely vastaa 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava hyvä kielenkäyttö automaattisesti laadittavissa asiakirjoissa, jotka annetaan asianosaiselle. Saman pykälän 3 momentin mukaan laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitava. Saman pykälän 4 momentin mukaan viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisesta vastuussa oleva henkilö.

Tiedonhallintalain 28 c §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä sekä hallittava automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyviä riskejä käyttöönoton jälkeen. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus ratkaisun sisältöön. Havaittu virhe, sen vaikutukset ja virheen korjaamista koskevat toimenpiteet on dokumentoitava. Viranomaisen ratkaisussa olevan virheen korjaamisesta säädetään erikseen. Saman pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa oleva henkilö.

Lupa- ja valvontavirasto on dokumentoinut tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtävänjaon erilliseen asiakirjaan yhdessä käsittelysääntöjen kanssa perustuen Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosaston työjärjestykseen sekä virkamiesten tehtäviin ja työnjohdollisiin määräyksiin. Lupa- ja valvontavirasto on nimennyt automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisesta vastuussa olevan henkilön. Lupa- ja valvontavirasto on lisäksi laatinut automaattisesti ratkaistavista asioista käsittelysäännöt, joista ilmenevät ratkaisumenettelyn syrjimättömyys, asian selvittämisen riittävyys ja asianmukaisuus sekä se, miten ratkaisut perustellaan. Käsittelysäännöt ja tehtävänjako on otettu tämän käyttöönottopäätöksen liitteeksi. Menettely vastaa tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota.

Käsittelysääntöjen dokumentoinnin jälkeen Lupa- ja valvontavirasto on tiedonhallintalain 28 b ja c §:ien mukaisesti varmistanut sen, että toteutettu automaattinen ratkaisumenettely on dokumentaation mukainen ja sen laatua valvotaan suunnitelmallisesti. Lupa- ja valvontavirasto on varmistanut muun muassa kielenhuollon

avulla, että hyvä kielenkäyttö toteutuu maksun määräämistä koskevissa päätöksissä silloin, kun asiakirjat laaditaan automaattisesti.

Lupa- ja valvontavirasto varmistaa myös testaamalla, että automaattinen ratkaisumenettely täyttää vaatimukset. Testauksesta ja laadunvalvonnasta on laadittu tarvittavat laadunvarmistuksen ja laadunvalvonnan suunnitelma. Siinä kuvataan, miten automaattisen ratkaisumenettelyn laatua ja automaattisten ratkaisujen virheettömyyttä seurataan ja miten korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään, jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe. Automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisen sekä laadunvalvonnan ja virhetilanteiden käsittelyn vastuuhenkilöt on nimetty.

Tämä käyttöönottopäätös julkaistaan tiedonhallintalain 28 e §:n edellyttämällä tavalla yleisessä tietoverkossa Lupa- ja valvontaviraston verkkosivustolla (<https://lvv.fi/tietoa-meista/automaattinen-paatoksenteke>). Samalla sivulla Lupa- ja valvontavirasto tiedottaa asioiden automaattisesta ratkaisemisesta toimialallaan, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun dokumentaatioon ja käyttöönottopäätökseen perustuen.

2.5 Tietosuojalainsäädäntö

2.5.1 Yleistä

Luonnollisten henkilöiden asioihin kohdistuvan automaattisen päätöksenteon pitää täyttää yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679) mukaiset edellytykset. Tietosuojasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Ympäristövahinkomaksujen määrääminen kohdistuu myös yksityisiin elinkeinonharjoittajiin, jolloin tietosuojasetuksen vaatimukset tulevat sovellettavaksi.

Tietosuojasetus edellyttää kansallista lainsäädäntöä automatisoitujen yksittäispäätösten tekemisestä. Tämän lainsäädännön oikeusperusta on hallintolain 8 b luvussa ja tiedonhallintalain 6 a luvussa. Lainsäädännöllä on vahvistettu suojoitimet, joita automaattisessa päätöksenteossa noudatetaan. Ympäristövahinkomaksun määräämistä koskevat päätökset ja automaattisen päätöksenteon tilanteet perustuvat lakiin sekä täyttävät yleisen tietosuojasetuksen 22 artiklan mukaiset edellytykset.

Lupa- ja valvontavirasto ei suorita ympäristövahinkomaksujen määräämistä koskevassa automaattisessa ratkaisemisessa tietosuojasetuksen 22 artiklan tarkoittamaa profilointia.

2.5.2 Oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn

Yleisen tietosuojasetuksen mukaan automaattisen päätöksen suojoitimiin kuuluu muun muassa se, että rekisteröidyllä (luonnollisella henkilöllä) on oikeus vaatia, että ihminen osallistuu tietojen käsittelyyn. Tämä suojoitimi on toteutettu hallintolain 53 f §:n mukaisella oikeussuojaedellytyksellä eli siten, että rekisteröity voi tehdä oikaisuvaatimuksen automaattisesti tehdystä ratkaisusta.

2.5.3 Rekisteröidyn informointi automaattisesta ratkaisumenettelystä

Tietosuoja-asetuksessa edellytettynä suoja-toimena on käsittelystä ilmoittaminen rekisteröidylle. Rekisteröityä tulee ennakkolisesti informoida siitä, että hän on aloittamassa asiointia, joka saattaa päättyä automaattiseen ratkaisemiseen. Rekisterinpitäjän informointivelvollisuudesta on säädetty tietosuoja-asetuksen 12, 13 ja 14 artiklassa. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröityä on informoitava helposti havaittavalla ja helposti ymmärrettävällä tavalla sekä selkeällä ja yksinkertaisella kielellä tiedonkeruun alkamishetkellä.

Lupa- ja valvontavirasto on toteuttanut rekisteröidyn informoimisen suoja-toimen ilmoittamalla automaattisen ratkaisemisen mahdollisuudesta Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla ennen YLVA-järjestelmään liittyvää sähköistä asiointia. Verkkosivuilla kerrotaan, että YLVA-järjestelmässä olevia tietoja käytetään ympäristövahinkomaksun määräämiseen, joka tapahtuu automaattisessa ratkaisumenettelystä. Informointi toteutetaan tässä vaiheessa, koska varsinainen ympäristövahinkomaksun määräämiseen päättyvä päätöksenteko tulee vireille ainoastaan viranomaisaloitteisesti eikä toiminnanharjoittaja tee sellaista hakemusta tai ilmoitusta, jonka vireilletulo johtaisi suoraan ympäristövahinkomaksun määräämiseen asian käsittelyn päättävänä toimenpiteenä. Lisäksi automaattisesta ratkaisemisesta informoidaan ympäristöministeriön laatimassa tietosuoja-asetuksen mukaisessa selosteessa *Henkilötietojen käsittely ja tietosuoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosiossa*. Jälkikäteinen informointi on toteutettu automaattisesti ratkaistun asian päätöstekstissä hallintolain 53 e §:ssä säädetyllä tavalla kertomalla rekisteröidylle, että päätös on tehty automaattisesti.

2.5.4 Muut suoja-toimet

Hallintolaissa säädetään ympäristövahinkomaksun määräämisessä noudatettavista menettelysäännöksistä, kuten asian selvittämisestä, asianosaisen kuulemisesta, päätöksen sisällöstä ja perustelemisesta, virheen korjaamisesta, muutoksenhakuosoituksesta, tiedoksiannosta ja oikaisuvaatimuksesta. Näitä säännöksiä sovelletaan silloin, kun asiassa tehdään automaattinen päätös. Menettelysäännökset, kuten oikeus saada perusteltu päätös sekä muutoksenhakua ja virkavastuuta koskeva sääntely, ovat myös automaattiseen ratkaisemiseen liittyviä suoja-toimia.

Ympäristöministeriö toimii YLVA-järjestelmään tallennettujen henkilötietojen osalta rekisterinpitäjänä ja vastaa näin ollen siitä, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen käsittelylle asettamia velvoitteita ja periaatteita. Ympäristöministeriö ohjaa henkilötietojen käsittelijöiden toimintaa ja vastaa tietojen käsittelyä koskeviin tiedusteluihin ja pyyntöihin.

2.5.5 Lapsen asema ja erityiset henkilötietoryhmät

Yleinen tietosuoja-asetus ei muodosta lapsiin kohdistuvan automatisoidun päätöksenteon ehdotonta kieltoa (ks. esim. HE 145/2022 vp, s. 12). Ympäristövahinkomaksujen määräämisessä automaattista päätöksentekomenettelyä ei kohdisteta erityisesti lapsiin, vaan päätökset kohdistuvat henkilöihin samalla tavoin

riippumatta siitä, onko kysymys täysivaltaisesta vai vajaavaltaisesta henkilöstä. Ympäristövahinkomaksun määrääminen perustuu aina lakiin ja laissa määritellyn ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittamiseen. Päätöksenteossa noudatetaan yhdenvertaisuuden periaatetta. Suojatoimet koskevat kaikkia henkilöitä.

Ympäristövahinkomaksujen määrääminen automaattisessa ratkaisumenettelyssä ei perustu yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 4 kohdan mukaisesti erityisiin henkilötietoryhmiin eli tietoihin, joista ilmenee esimerkiksi rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, geneettisiä tai biometrisiä tietoja tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä tietoja.

2.5.6 Tietosuoja-arviointi

Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin tekemisestä. Mainitun artiklan 1 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on ennen käsittelyä toteutettava arviointi suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle, jos tietyn tyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä todennäköisesti aiheuttaa – käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen – luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin.

Lupa- ja valvontavirasto on tehnyt käyttöönottopäätöksen kohteena olevasta automaattisesta ratkaisumenettelystä tietosuoja-arvioinnin, joka on otettu tämän käyttöönottopäätöksen liitteeksi. Tietosuoja-arvioinnin perusteella Lupa- ja valvontavirasto on katsonut, että tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukaista tietosuojan vaikutustenarviointia ei ole tarpeen tehdä. Tietosuoja-arvioinnissa ei havaittu luonnollisen henkilön tietosuojaan kohdistuvia korkeita riskejä.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosio (YLVA), jonne tallennettuja tietoja käytetään automaattisessa ratkaisemisessa, ei edellytä erityisen arkaluontoisten henkilötietojen, kuten terveydentilaan tai perhesuhteisiin liittyvien tietojen, toimittamista järjestelmään ja sitä kautta Lupa- ja valvontavirastolle. Toiminnanharjoittajan ollessa luonnollinen henkilö järjestelmään kerätään toiminnanharjoittajan nimi, osoite toimipaikkaan, puhelinnumero ja sähköpostiosoite sekä Y-tunnus. Automaattisen ratkaisumenettelyn kohteena olevien henkilötietojen määrä on vähäinen, koska maksuvelvolliset toiminnanharjoittajat ovat pääasiassa muita kuin luonnollisia henkilöitä. Automaattisessa ratkaisemisessa tiedot ovat tarpeen ympäristövahinkomaksun oikeaa kohdentamista ja päätöksen oikeaa tiedoksiantoa varten, eikä Lupa- ja valvontavirasto käytä tietoja tässä menettelyssä muuhun tarkoitukseen. Kyseessä on Lupa- ja valvontaviraston lakisääteisen tehtävän hoitaminen.

Järjestelmässä olevien tietojen käyttöoikeus ja luovuttaminen perustuvat lainsäädäntöön ja *Henkilötietojen käsittely ja tietosuoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosiossa (YLVA)* -tietosuojaselosteeseen. Henkilötietoja ei julkaista eikä luovuteta kaupalliseen käyttöön. Tietoja ei myöskään luovuteta eikä siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

2.6 Johtopäätökset

Lupa- ja valvontavirasto on arvioinut, minkälaisin edellytyksin automaattinen päätöksenteko on mahdollista tässä käyttöönottopäätöksessä tarkoitetuissa ympäristövahinkomaksujen määräämistä koskevissa päätöksissä. Arviointi on kirjattu tähän käyttöönottopäätökseen, ja tarkemmat määrittelyt on kirjattu liitteenä oleviin käsittelysääntöihin. Lupa- ja valvontavirasto on myös laatinut kaikki lain edellyttämät dokumentaatiot ja määritellyt tämän automaattisen ratkaisumenettelyn mukaisen tehtävänjaon erillisessä asiakirjassa.

Ratkaisumenettely täyttää automaattista päätöksentekoa koskevan lainsäädännön vaatimukset, joten ratkaisumenettely voidaan hyväksyä tämän päätöksen mukaisesti.

3 Sovelletut säännökset

Hallintolaki (434/2003) 53 e §, 53 f § ja 53 g §

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) 28 a §, 28 b §, 28 c §, 28 d §, 28 e §, 28 f § ja 28 g §

Laki ympäristövahinkorahastosta (1262/2022) 6 §, 7 §, 8 §, 9 §, 10 §, 11 § ja 31 §

Tasavallan presidentin asetus ympäristövahinkomaksujen kantamisen hoitamisesta Ahvenanmaalla (851/2024) 1 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojaa-asetus) 12, 13, 14, 22 ja 35 artiklat

4 Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Käyttöönottopäätöksen perusteena ovat seuraavat asiakirjat:

- Käsittelysääntöjä ja tehtävänjakoa koskeva dokumentaatio (tiedonhallintalaki 28 a §:n 1 ja 2 mom.), LVV-U/67476/2026
- Laadunvarmistuksen ja laadunvalvonnan kuvaus (tiedonhallintalaki 28 b ja c §), LVV-U/67476/2026
- Tietosuojaa-arviointi, LVV-U/67476/2026
- Ympäristöministeriön tietosuojaseloste *Henkilötietojen käsittely ja tietosuojaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosiossa (YLVA)*

5 Säilytysaika

Lupa- ja valvontavirasto säilyttää tätä käyttöönottopäätöstä vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien (tiedonhallintalaki 28 d §:n 3 mom.).

6 Muutoksenhaku

Tähän käyttöönottopäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019, 6 §:n 2 mom.).

7 Lisätiedot

Lisätietoa automaattisesta päätöksenteosta sekä automaattista ratkaisemista koskeva käyttöönottopäätös on saatavilla Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla (lvv.fi/tietoa-meista/automaattinen-paatoksenteko) sekä pyynnöstä Lupa- ja valvontaviraston kirjaamosta: Lupa- ja valvontavirasto, PL 20, 13035 LVV, p. 0295 254 000, kirjaamo@lvv.fi.

8 Allekirjoitukset

Asian on esitellyt juristi Maria Hakala ja ratkaissut yksikön päällikkö Mika Oraluoma. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja LVV-U/67476/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/67476/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hakala Maria 14.04.2026 13:14

Ratkaisija Oraluoma Mika 14.04.2026 13:16